

praksismulighed for juridiske studerende og yngre arbejdsløse juridiske kandidater og som en uformel engageret retspolitisk indsats over for befolkningsgrupper, der i forhold til offentlige myndigheder og retssystemet i det hele taget må karakteriseres som ressourcetsvage. Anskues denne problemstilling i et forbrugerpolitisk lys, vil retshjælpsordninger fungere som en konsekvent forlængelse af forbrugerbeskyttelseslovgivningen, men også som en beskyttelse af det enkelte individ over for statslige og kommunale myndigheder. Forbedringer i retshjælpsordningerne vil kunne bidrage til, at de ressourcetsvage befolkningsgrupper bedre sættes i stand til at udnytte deres rettigheder, og dermed afhjælpe en del af deres ressourcemangel.

Som bilag til forslaget er optrykt uddrag af en artikel af Anders Sejr Petersen og Jens Vedsted Hansen fra *Retfærd* nr.22, 1983, side 77 ff.

Bemærkninger til forslagens enkelte punkter

Til nr. 1

Ad a)

De gældende socialindkomstgrænser på 110.000 kr. (forsørgere) og 83.000 kr. (ikke-forsørgere) med tillæg af 15.000 kr. pr. barn findes i justitsministeriets bekendtgørelse nr. 573 af 17. december 1980, men er i realiteten uændrede siden bekendtgørelse nr. 606 af 1. december 1978. Der er således et åbenbart behov for ajourføring af disse beløbsgrænser, som udelukker langt størstedelen af befolkningen fra at opnå fri proces. For at undgå en tilsvarende uacceptabel udvikling i fremtiden foreslås det samtidig, at folketinget pålægger justitsministeren at foretage automatisk regulering af grænserne for fri proces i takt med den generelle pris- og lønudvikling.

Ad b)

Ifølge retsplejelovens § 333, stk. 1, medfører fri proces ikke fritagelse for at betale sagsomkostninger til modparten. Kun når hensynet til den part, der har fri proces, i særlig grad taler derfor, kan det ifølge bestemmelsens stk. 2 af retten bestemmes, at omkostningerne til modparten helt eller delvis skal betales af statskassen.

Denne risiko for at måtte betale sagsomkostninger til modparten er erfaringsmæssigt et ganske betydeligt problem for de mennesker, der falder ind under fri proces-ordningen. Efter forslagsstillerens opfattelse bør en sådan risiko, som kan afholde folk fra at søge berettigede krav gennemført, ikke eksistere, idet fri proces netop kun meddeles

personer, der har rimelig grund til at føre proces, jfr. retsplejelovens § 330, stk. 1. Når dette én gang er vurderet ved bevillingen, bør den pågældende uden risiko for sagsomkostninger kunne gennemføre sagen. En sådan regel vil svare til den for forbrugersager om opfyldelse af klagenævnsafgørelser gældende (retsplejelovens § 335 a).

Ad c)

Udfærdigelse af ansøgninger om fri proces er i dag omfattet af den offentlige retshjælp ved advokat, jfr. justitsministeriets bekendtgørelse nr. 574 af 17. december 1980, § 4, nr. 2. Dette indebærer en egenbetaling fra ansøgerens side, som ikke findes rimelig i betragtning af, at der alene er tale om bistand til at ansøge om en adgang til at benytte den gældende fri proces-ordning. Det bemærkes, at bekendtgørelsens § 5 fortsat vil være gældende i disse tilfælde, således at advokaten kan nægte at yde bistand, hvis ansøgningen findes åbenbart ubegrundet eller urimelig.

Ad d)

Udvidelsen af adgang til fri proces i de nævnte sagstyper foreslås gennemført dels ved anvendelse – om fornødent efter en lovændring – af den særlige bestemmelse i retsplejelovens § 331, dels ved anlæggelse af mere lempelige vurderinger med hensyn til, om ansøgeren har rimelig grund til at føre proces i sådanne sager.

For så vidt angår § 331 synes justitsministeriets praksis med hensyn til meddelelse af fri proces, selv om de økonomiske betingelser efter § 330 ikke er opfyldt, at være uacceptabelt restriktiv (jfr. justitsministerens svar af 19. september 1984, se Folketingstidende 1983–84 (2. samling), forhandlingerne sp. 8233–34). Kan praksis ikke ændres i mindre restriktiv retning på det gældende lovgrundlag, ønsker forslagsstillerne derfor bestemmelsen ændret, således at det sikres, at der meddeles fri proces i sager af principiel karakter eller af almindelig offentlig interesse, uanset at sagen vedrører flere personer med en sammenlagt socialindkomst over den sædvanlige grænse.

Allerede efter den nuværende praksis kan der i visse tilfælde meddeles fri proces, selv om ansøgeren ikke skønnes at have rimelig udsigt til at få medhold i sin påstand, f.eks. hvor sagen har principiel karakter eller afgørende betydning for ansøgeren (jfr. Kommenteret Retsplejelov I, 3. udg. 1982, side 345). Denne praksis vil det være hensigtsmæssigt at tilvejebringe positiv hjemmel for, således at denne mulighed klart fremgår af be-